

YDAVATELOVY OPRAVY TEXTU

- Str. 15, ř. 4: *na laje* místo *na laje*;
 str. 26, ř. 32: *povolavat* změněno na *povalovat*;
 str. 33, ř. 32: *v každé okamžení* místo *každé v okamžení*;
 str. 35, ř. 29: *v němž* změněno na *v čemž*;
 str. 38, ř. 12: *s kým není známý* vloženo *není*;
 str. 39, ř. 2: *byla mu anjelem* místo *angelem*;
 str. 40, ř. 10: *kaši* změněno na *kaše*;
 str. 56, ř. 30: *začala mluvit jedno k druhému* místo *jako k druhému*;
 str. 67, ř. 21: *několik břemen soli* místo *solí*;
 str. 77, ř. 10: *Manka Horákoic* místo *Manky Horákoic*;
 str. 78, ř. 13: *sklopila oči* změněno na *sklopila oči*;
 str. 114, ř. 9: *chlapci zcela rozdílní* místo *rozdílní*;
 str. 124, ř. 15: *svú nectnú hubu* místo *svou*;
 str. 146, ř. 20: *nyňčko* místo *nyčko*;
 str. 157, ř. 13: *ty mučeníky Páně* místo *ti mučeníci Páně*;
 str. 173, ř. 28: *a povídal i o ostatním* vloženo *o*;
 str. 219, ř. 27: *až tu přišel Jano... a praví* místo *pravě* (ve shodě s vydáním Mil. Novotného).

OPRAVY V TEXTECH SLOVENSKÝCH

- Str. 15, ř. 29: *že je to horúca choroba* doplněno *to*;
 str. 51, ř. 7: *něvydá sa hiba v druhý rok* vloženo *...v*;
 str. 73, ř. 16: *Otevri, dieučatko, ...* změněno na *Otvorže, dieučatko*;
 str. 83, ř. 29: *a keď je hladný* vloženo *je* (ve shodě s vyd. M. Novotného);
 str. 109, ř. 22: *každý sa ta tiahně, kdě sa utiahně* změněno na *...kdě sa uliahně*;
 str. 141, ř. 15: *oblievačka o veľkú noc* změněno na *oblievačka na veľkú noc*;
 str. 141, ř. 22: *dobre sa nězajdú* vloženo *sa*;
 str. 151, ř. 31: verš *A čože by ma bolo, hlavička ma bolí* změněn na *A čože by bolo, hlavička ma bolí* (ve shodě s vyd. M. Novotného);
 str. 164, ř. 25: *kočku tam zbadat* změněno na *zbadal* (ve shodě s vyd. M. Novotného).

VÝKLAD VĚCNÝ A VÝKLAD SLOV MÉNĚ JASNÝCH

Str.:

- 9: *Oser* – něm. Ostrý (1283m), hora jihozápadně od Klatov;
 10: *hrabě jedú dym* – nářeč. domů; *vínec* – asi tři prsty široký plátěný pásek, obšitý bílými krajkami a vyšitý barevnými korálky;
 11: *calta* – nářeč. vánočka; *dížka* – nádoba na dojení mléka, dojačka; *chlapec ji chapne* – nářeč. chytí, uchopí;
 13: *bodaj ta parom metau* – sloven. aby do tebe hrom uhodil a pod.; *ved* – slov. vždyt; *krstný syn* – slov. kmotřenec; *ratajna* – ratajna, velká místnost pro čeleď;
 14: *ponebí* – lid. půda; *sence* – nářeč. světlice; *peruči* – nářeč. chvoj, větve jehličin;
 15: *pozriže* – slov. podívej se; *Korálovice* – vlastně Kolárovice, drotarská vesnice u Velké Bytče n. Váhem; *vet* – nářeč. vid; *sedni hyn na lajc* – nářeč. tam na lavici; *vraveli* – slov. pravili, říkali;
 16: *keď* – slov. když; *čo má priezvisko* – slov. který má příjmení; *hej* – slov. ano; *ver* – slov. věru; *len* – slov. jenom; *něchceli najprú ani počut* – slov. nechtěli nejprve ani slyšet; *íct* – slov. nářeč. jíti; *tak sa naostatok preca shovárali* – slov. tak se nakonec přece dohodli; *teraz* – slov. nyní;
 17: *teky* – nářeč. také; *rvali se pro každý capart* – nářeč. pro každou maličkost; *něpristat* – slov. neslušet se, nepřislušet; *slúži u bratovej* – slov. u bratrovy ženy, švagrové; *dokial* – slov. dokud; *volajaký* – slov. všelijaký, ledajaký; *volakto* – slov. někdo, ledakdo; *príct* – slov. nářeč. přijít;
 18: *držím postriežku* – slov. hlídku, hlídám; *skadě* – slov. odkud; *ani mu páru nieto v stolici* – slov. není mu rovně v stolici, nikdo se mu v stolici nevyrovná; *preodiat* – slov. převléci; *háby* – slov. šaty;
 19: *cez celé sviatky* – slov. přes celé svátky; *najskuor* – slov. nejdříve; *slížky* – nářeč. krátké tlusté nudle, šišky; *púčky* – slov. tenké šišky z bramborového těsta; *božit sa* – slov. dovolávat se Boha, dušovat se; *huklidím mu pastvu z cesty* – nářeč. vše, co by ho mohlo upoutat a čím by pak jiným překážel;
 20: *oplecko* – krátký živůtek bez rukávů podobný vestě; *nohavičky* – lid. kalhotky; *pluhanec* – slov. kdo se plouhá, courá a je zablácený, ušpiněný;
 21: *braček* – slov. bratříček;

- 22: *čušaj* – slov. mlč, buď zticha;
- 29: *vysoustruvat* – zastar. vysoustruhovat; *velkých capartů nenadělá* – nářeč. nenadělá nepořádku;
- 30: *hubytě* – nářeč. úbytě, souchotiny;
- 33: *trávníčka* – žena, která žne, seká trávu; *diskant* – soprán, nejvyšší hlas; *piano* – tichým, slabým zvukem;
- 35: *v Hajku u sv. Anny* – známé poutní místo na Domažlicku, jihozápadně od Kdyně na cestě k průsmyku Všerubskému;
- 38: *hrály jsme na cukabábu* – zastar. na slepou bábu;
- 41: *polovati* – loviti; *dělá furore* – familiárně: rozruch, sensaci;
- 42: *pasí* – zastar. libůstka, záliba, koníček;
- 47: *stací* – zastar. místo, zastavení;
- 49: *hotovat sa* – slov. chystati se;
- 51: *hiba* – slov. teprve, až, ledaže; *lalia* – slov. lilie;
- 52: *lala* – slov. hle, hele; *etymolog* – vědec zabývající se původem a původním významem slov;
- 53: *stoka* – nářeč. potok; *šerka* – nářeč. bílý kabát z hrubého vlněného sukna volně přiléhající k tělu;
- 55: *hrubá* – nářeč. velká mše; *již na volání přicházeli* – nářeč. pod okýnko a volali na děvče, aby otevřelo;
- 57: *červená vejce* – nářeč. velikonoce;
- 58: *bůže* – malý bůh, zde: Amor, bůh lásky;
- 59: *měl foremnou ruku* – pěkného tvaru;
- 60: *topan* – nářeč. krocan;
- 61: *bude zasej capartů* – mrzutostí, závistivých řečí;
- 62: *hnětanka* – velký koláč z uhněteného těsta, zadělaného máslem a smetanou; *premovat* – nářeč. klamat, obelhávat;
- 64: *Rmútský les* – les na vrchu Dmoutu u Domažlic;
- 65: *mimotní živnost* – vedlejší, postranní; *o dvojité křídě ani slechu* – nešidil, nezvětšoval falešně účet návštěvníků;
- 66: *bratrovec* – bratrův syn, synovec;
- 67: *sýkory* – pohraniční strážce; *dobrobyt* – zastar. blahobyť;
- 68: *botka* – lid. otka u pluhu;
- 69: *vyklút se* – lid. vyklubati se;
- 70: *jdú nám pan hrabě k poručí* – na ruku, pomáhá nám; *nedává almužnu jen starým* – nedává než starým, dává jenom starým; *jsú na výmluvě* – na výměnku;
- 71: *slonový vůz* – vůz ze slonoviny; *chabdina* – nářeč. nešlechtěné stromoví;
- 72: *srdce z dobré komposice* – směsi, slitiny kovů, z komposice se lijí zvony;

- 73: *jarabové pierko* – slov. pestré, kropenaté;
- 74: *karmoasinová barva* – karmínová, karmínově červená;
- 75: *u všemíru* – ve vesmíru;
- 77: *stračinožka* – stračka, rostlina z rodu pryskyřníkovitých;
- 78: *rozpúšťa špačky* – žertuje;
- 80: *že mu myšlienky spadnú* – že se pomate, že zešílí; *štrání* – nářeč. soumrak; *Ossian* – bohatýr a básník jihoirských, keltských pověstí (asi 3. stol. po Kr.);
- 81: *musíme se bedle toho držít* – nářeč. podle toho se držet, tím se řídit;
- 82: *whist* – druh hry v karty; *bičský zámek nad Váhem* – ve Velké Bytči (viz dále v textu: do Biče, v Biči) západně od Žiliny; *pltníci* – voraři plavící plť, t. j. skupinu vorů spojených houževemi v jeden celek;
- 83: *ovce zavracet* – obracet; *šachorina* – slov. skřípina jezerní, sítlí, rákosí; *vyčítovať* – slov. vymítat, vyhnat zaklínáním; *spratť sa* – sméstnat se, srovnat, vejít; *tu sa najeduje, reve* – slov. rozhněvá se, rozvzteklí se, řve;
- 84: *misia čakať* – slov. nářeč. musí čekat; *kolbašské údolí* – údolí, v němž leží Kolbachy (dnes Studenec) u Levoče; *Rusňáci* – v Rak.-Uhersku obvyklý název Ukrajinců na východním Slovensku a Zakarpatské Ukrajině (vedle názvu Rusíni); *volačo* – slov. něco;
- 86: *prepytujem vašu poctivú hlavu* – slov. význam asi: s odpuštěním;
- 88: *črt* – slov. zastar. čert;
- 92: *vinutí* – ložní prádlo;
- 93: *galeje* – veslová válečná loď středověká a z raného novověku, na níž veslovali trestanci a zajatci;
- 94: *paria* – obyvatel Indie, který nepatří k žádné ze čtyř indických kast, je proto v opovržení a nucen žít se nejhrušší prací; bezprávný a opovrhovaný člověk vůbec;
- 95: *pýtanie*: – slov. prošení, žebrání;
- 98: *priváděť k usvedomění* – k uvědomění, uvědomovat;
- 99: *ligotky* – nářeč. lesklé třpytné drobnůstky;
- 100: *veneciánský* – benátský, z Benátek v Itálii;
- 101: *prokurátor* – zde: advokát; *čítávaly českou historií* – patrně Václava Hájka z Libočan Kroniku českou z r. 1541, která byla jednou z nejoblíbenějších českých knih; *Münsterův Kosmos* – Kosmografia (obsahující dějiny, zeměpis a národopis tehdy známého světa) od basilejského profesora Sebastiána Münstera v úpravě pro Čechy od Zikmunda z Puchova z r. 1554; největší

- kniha česká vůbec; *Flavia historie Židů* – Dějiny války židovské od židovského dějepisce a vojevůdce Josepha Flavia (37–95 po Kr.); zde míněn buď překlad Pavla Vorličného Aquiliny z r. 1553, nebo – pravděpodobněji – Historie židovská zpracovaná Václavem Plácelm z Elbinku r. 1592; *primas* – první konšel v městské radě;
- 102: *Nemesis* – v řeckém bájesloví bohyně odplaty, pomsty;
- 103: *andalusan* – kůň plemene andaluského (z Andalusie v jižním Španělsku);
- 104: *Zefír* – nezasluhuje toho jména – slovo zefír, zefyr (řec. původu) znamená vánek, větrík;
- 108: *polej* – rostlina z čeledi pyskatých, druh máty (*mentha pulegium*);
- 109: *každý sa ta tiahně, kdě sa uliahně* – slov. přísloví: každý se tam táhne, kde se narodil (doslova: vylíhne);
- 114: *vysekávaný končík* – koneček řemínku ozdobený vysekaným vzorkem;
- 119: *voračky* – masopustní zvyk (viz v povídce Karla, Spisy B. Němcové IV.);
- 122: *čestování* – vzdávání cti, uctění; *vydýnovat* – nářeč. vyprosit, vyžebronit;
- 124: *justame* – lid. naschvál, schválně, zrovna;
- 125: *uhnul se jak mník* – mrštně; mník je čilá, mrštná ryba treskovitá;
- 126: *chúlit se včel* – nářeč. chránit se před včelami;
- 127: *ošťvali si hlavu* – drbali se na hlavě; *pekýlek* – pekelec, zápečí, zvýšené místo za kamny, za pecí;
- 129: *brykule* – lid. vrtochy;
- 135: *nedopočtal se* – nářeč. nedopočítal se;
- 136: *makovec* – makový koláč;
- 137: *neprokoleš rohama* – neprobodneš;
- 140: *sруб* – nářeč. komora;
- 141: *dynovačka* – nářeč. velikonoční pomlázka; *chytro vyskáču von* – slov. rychle vyskáčou ven; *dobře sa nězajdí* – slov. nevede se jim dobře; *zdrádca* – slov. dnes: zrádník, padoucnice;
- 142: *bazalička* – zdrob. bazalka, drobná pyskatá rostlina, silně vonící;
- 144: *jaro zvěstuje Zvěstování* – Zvěstování Panny Marie 25. března;
- 147: *struček* – lid. větvička, snítka;
- 150: *něžnáš mlčanuo skryt* – slov. mlčenlivo skrýti, smlčet;
- 151: *Murillo* – Bartolomé Estaban Murillo (1618–82), španělský malíř;
- 153: *ohnipar* – lid. kožní onemocnění chrásty (*impetigo*);

- 154: *božec* – psotník, dětská nemoc spojená s bolestivou křečí;
155: *pánbovat se* – lid. dušovat se, dovolávat se Boha; *sprostý* – zastar. a lid. prostý;
156: *Mea culpa* – lat. má vina;
178: *vhrdlíhat* – nářeč. drze, nestydatě lháti;
180: *tomu se musí jiná líčka nastrojít* – nářeč. jiná léčka;
182: *kámen zlato probuje* – zast. lid. zkouší; *Adies, Hadies* – něm. nářeč. sbohem; *Tanke šén* – něm. (Danke schön) pěkně děkuji; *pranostika* – lidová průpověď obsahující životní moudrost;
188: *dobrá mysl* – lid. dobromysl, rod rostlin z čeledi pyskatých; odvar z dobromyslové nati a nakuřování hrály vždy důležitou úlohu v lidovém lékařství;
199: *čerešňa* – slov. třešně, třešeň;
201: *kůry* – nář. slepice;
202: *omžítí se* – lid. krátce pobýti;
205: *fábor* – lid. vlající stuha, pentle;
216: *barania čapica* – slov. čepice z beránčí kůže, čepice s beránkem;
219: *nože sa něustávaj* – slov. jenom se nenamáhej, neunavuj;
221: *hundsvút* – darebák.

Prosíme čtenáře, aby si laskavě provedl opravy
v knihách Boženy Němcové:

POHORSKÁ VESNICE

- Na str. 227, 14 ř. zdola místo 139 má být 159
„ „ 228, 2. ř. vynechej 75
„ „ 229, 2. ř. místo streží má být strežů
„ „ 230, 17 ř. věta v závorce má znít: opravy
na str. 15, 26, 33, 35, 38, 56, 67, 77, 78, 114,
124, 157, 173, 219 jsou ve shodě s vydáním
Mil. Novotného z r. 1928.

NÁRODOPISNÉ A CESTOPISNÉ OBRÁZKY Z ČECH

- Na str. 231, 22. ř. místo hlavice má být hlavatice
„ „ 231, 5. ř. zdola místo chudobka má být chu-
doba.